

Καλές πρακτικές, πρόβλεψη δυσκολιών και σύγκριση μεθόδων στη διδασκαλία του μπριτζ - Εξωδιδακτικοί στόχοι ενός δασκάλου περιφερειακού ομίλου

Εισαγωγή

Μετά από 8 χρόνια περίπου από τότε που δημιουργήθηκε ο όμιλος (ημερομηνία 1ου τουρνουά <https://results.hellasbridge.org/2447031/01/2010>) με αδιάλειπτη παρουσία στον χώρο του υπεύθυνου για όλα σε έναν περιφερειακό όμιλο, σκέφτηκα να παρουσιάσω τα προσωπικά μου συμπεράσματα από αυτή την ενασχόληση αισιοδοξώντας να βοηθήσω τους νυν αλλά και τους μελλοντικούς συναδέλφους μου. Από την δεύτερη χρονιά προσπάθησα να κάνω μαθήματα προχωρημένων βασισμένος σε υλικό του Σ. Μπομπολάκη. Είχα την αισιοδοξία ότι αρκετοί παίκτες θα μπορέσουν να μάθουν γρήγορα εκτέλεση, άμυνα και διάφορες συμβάσεις ώστε να γίνουμε ιδιαίτερα ανταγωνιστικοί εσωτερικά και ταυτόχρονα αποτελεσματικοί σε εκδρομικά και Πανελλήνια πρωταθλήματα. Το σημαντικότερο είναι ότι περίμενα πως πολύ σύντομα στον όμιλο θα παιζόταν μπριτζ αξιώσεων και θα το διασκεδάσαμε αφάνταστα.

Η πραγματικότητα με διέψευσε οικτρά. Παρότι η αρχική σύνθεση ήταν κυρίως άτομα προερχόμενα από τον χώρο των θετικών επιστημών και παρά τον χαμηλό μέσο όρο ηλικίας (γύρω στα 35) οι ελπίδες μου αποδείχθηκαν φρούδες. Πολύ γρήγορα όσοι γνώριζαν πρέφα αγόραζαν πιο επιθετικά και απογοήτευαν όσους προσπαθούσαν να ακολουθήσουν την λογική των μαθημάτων. Η εξοικείωση με τις μπάζες τους έδινε το πλεονέκτημα που χρειαζόταν για να αγοράζουν μια μπάζα παραπάνω. Ο αγώνας μου να πείσω πως το παιχνίδι είναι πιο περίπλοκο και ενδιαφέρον από αυτό που βιώνουμε στον όμιλο κατέληξε στο κενό. Κάποια στιγμή αποφάσισα να κάνω επίδειξη του πως σκέφτεται ένας πρωταθλητής στη διάρκεια μιας παρτίδας. Παρότι το βρήκαν ιδιαίτερα ενδιαφέρον και αρκετά περίπλοκο, δεν τους επηρέασε καθόλου στο να προσπαθήσουν να βελτιωθούν προς τη σωστή κατεύθυνση. Το μόνο που είχε σημασία ήταν ποιος μπορούσε να επιβληθεί ψυχολογικά πάνω στο τραπέζι, «κλέβοντας» την αγορά ή αναγκάζοντας τον αντίπαλο σε λάθος. Εκεί συνειδητοποίησα πως το αγωνιστικό μπριτζ δεν είναι η προτεραιότητά τους και άρχισα να ψάχνω τους λόγους για τους οποίους ήρθε (ή τελικά και έφυγε) κάποιος από τον όμιλο.

Σήμερα, σε πλήρη συνείδηση των προσδοκιών μου και με πολύ ρεαλιστικότερους στόχους, έχω κατασταλάξει σε ορισμένα πράγματα και θέλησα να τα μοιραστώ μαζί σας. Δεν διεκδικώ το αλάθητο ή την επιστημονική γνώση. Θέλησα απλώς να κοινωνήσω εμπειρίες και δεδομένα

που προέκυψαν από αυτά τα χρόνια της ανελλιπούς προσπάθειας. Ελπίζω η προηγούμενη εμπειρία μου στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης να με έκανε αντικειμενικό στην προσέγγιση του θέματος και πως δεν παρασύρθηκα από την αγάπη μου για το άθλημα ή από προσωπικές αδυναμίες.

Σκοπός που ήρθε ο μαθητής

Προσπαθήστε να καταλάβετε γιατί ήρθε να παίξει μπριτζ. Μπορεί να ήρθε από περιέργεια, να παρασύρθηκε από κάποιον γνωστό, να σκέφτηκε έναν τρόπο να γεμίσει τον ελεύθερο χρόνο του, να θέλει να πετύχει μέσω ενός πνευματικού αθλήματος διακρίσεις που δεν κατάφερε στην πραγματική ζωή, να θέλει να κάνει επίδειξη πνευματικών ικανοτήτων, να γνωρίσει νέους ανθρώπους, να κάνει σχέσεις ή απλά φιλίες, να κάνει εκδρομές, να ξεφύγει από προβλήματα προσωπικά, εργασιακά ή οικογενειακά, να ξεπεράσει ένα πρόσφατο δυσάρεστο γεγονός, να προστατευτεί από τη νόσο του Αλτσχάιμερ κλπ. Φυσικά οι ερωτήσεις προσέγγισης πρέπει να είναι προσεκτικές γιατί η ισορροπία ανάμεσα στο τυπικό με το προσωπικό ή το διακριτικό με το αδιάκριτο είναι δύσκολη. Αρκετά πράγματα θα μάθετε από το στατιστικό δελτίο το οποίο επιπλέον θα σας βοηθήσει να αποφύγετε κάποιες λιγότερο κατάλληλες ερωτήσεις. Επίσης, δεν είναι ανάγκη οι ερωτήσεις να απευθύνονται σε όλη την τάξη. Μπορεί να γίνονται και σε μικρότερες ομάδες, στα διαλλείματα, ή ακόμη και σε μεμονωμένα άτομα, αρκεί το τελευταίο να μην επαναλαμβάνεται και δημιουργεί ένα είδος διακρίσεων.

Ενδεικτικές ερωτήσεις γενικού ενδιαφέροντος:

1. Παίζετε πνευματικά παιχνίδια; είχατε διακρίσεις;
2. Τι πιστεύετε ότι θα σας προσφέρει το μπριτζ (όχι το εισαγωγικό ερώτημα που συμπλήρωσε στο στατιστικό αλλά κάποιους μήνες αργότερα); Χρειάζεται να έχει δει λίγο το παιχνίδι, να έχει παίξει ένα τουρνουά, ώστε να έχει κάνει μια πλήρη γνωριμία με το άθλημα.
3. Θα θέλατε να συμμετέχετε σε αγώνες μακριά από την πόλη; Με σκοπό τη διάκριση; την εμπειρία; τις γνωριμίες; τη χαρά του παιχνιδιού;
4. Θα θέλατε να κάνετε εκδρομές με άλλα μέλη του ομίλου για να παίξουμε μπριτζ;
5. Θα θέλατε να κάνετε εκδρομές με άλλα μέλη αλλά να μην παίξουμε μπριτζ; πχ μια εκδρομή σε ένα ορεινό χωριό, σε ένα καταφύγιο κλπ.
6. Θέλετε να κανονίσουμε το επόμενο βράδυ μετά το μάθημα να πάμε για φαγητό; Την επόμενη φορά η πρόσκληση θα είναι για ποτό (φυσικά σε κάποιο στέκι που να ταιριάζει ηλικιακά στους περισσότερους και σίγουρα να μπορούν άνετα να μιλήσουν).
7. Θέλετε την τοικνοπέμπτη να ψήσουμε στον όμιλο;
8. Σας αρέσει η ιδέα να μαζεβέστε σε ένα σπίτι και να παίξετε πνευματικά παιχνίδια;
9. Σας αρέσει η ιδέα να παίξετε διαδικτυακά παιχνίδια με γνωστούς ή και αγνώστους αντιπάλους;
10. Πόσο ελεύθερο χρόνο πιστεύετε ότι μπορείτε να διαθέσετε για μια δραστηριότητα που σας αρέσει;

Φυσικά, πολλές ερωτήσεις διαφορετικού τύπου θα προκύψουν όταν θα μάθουμε περισσότερα για την προσωπικότητα και τον χαρακτήρα, του κάθε μαθητή.

Ρόλος της παρέας στην παραμονή του μαθητή

Σε πολλές περιπτώσεις ο μαθητής θα διακόψει αν δεν βρει παρέα. Πολλοί έρχονται ήδη σαν παρέα και αν ο ένας τους διακόψει, φεύγουν όλοι μαζί. Εντοπίστε τους και προσπαθήστε να τους ανακατέψετε. Να μην έχουν αίσθηση, σε πρώτη φάση, ποιος από την παρέα έμαθε πιο γρήγορα, ποιος στέκεται καλύτερα στο τραπέζι, ποιος θυμάται κλπ.

Υπάρχουν ωστόσο και περιπτώσεις που κάποιος μαθητής δεν εμφανίζεται ποτέ σε κοινωνική εκδήλωση, που παίζει και φεύγει αμέσως μόλις τελειώσει το τουρνουά αλλά αυτές συνήθως δεν είναι προβληματικές στη λειτουργία του ομίλου. Πρόκειται για άτομα που ενδιαφέρονται αρκετά για το παιχνίδι και έχουν κατασταλαγμένη εξωαγωνιστική ζωή.

Εμείς, λοιπόν, πρέπει να βοηθήσουμε στη δημιουργία παρέας εντός των λογικών πλαισίων των μαθημάτων. Μερικές απλές ιδέες που μπορούμε να εφαρμόσουμε:

1. Βάζουμε στο ίδιο τραπέζι άτομα ίδιας ηλικίας, παρόμοιων επαγγελμάτων ή κοινών ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων.
2. Ενημερώνουμε, σε συζήτηση στα διαλείμματα, πως και ο τάδε παίζει αυτό το παιχνίδι ή του αρέσει ο κινηματογράφος, ή έχει σπουδάσει στην ίδια σχολή. Δημιουργούμε κλίμα εξοικείωσης γνωρίζοντας τους μεταξύ τους.
3. Αναφέρουμε εμβόλιμα στο μάθημα κάποιο κοινό χαρακτηριστικό ορισμένων μαθητών επιτυγχάνοντας διπλό αποτέλεσμα: αφενός χαλαρώνουμε την πίεση κάποιου δύσκολου θέματος και αφετέρου δίνουμε έναυσμα για περαιτέρω γνωριμία των μαθητών.

Ρόλος του συμπαίκτη στην παραμονή του μαθητή

Ένας παράγοντας που παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στα μαθήματα είναι πως το παιχνίδι είναι ομαδικό, άρα απαιτεί συμπαίκτη. Άλλοι βρίσκουν πολύ νωρίς κάποιον με τον οποίον παίζουν μαζί και αν τους αλλάξεις αισθάνονται πολύ άβολα. Άλλοι έρχονται με το φίλο ή τον σύντροφο και επίσης δυσκολεύονται στις αλλαγές συμπαικτών. Η δεύτερη περίπτωση είναι δυσκολότερη επειδή στατιστικά ο ένας από τους δύο μαθαίνει το παιχνίδι πιο γρήγορα και ο άλλος βρίσκει μια δικαιολογία να το διακόψει.

Προσοχή λοιπόν στον ρόλο του συμπαίκτη. Καλό είναι να μην αφήνετε να υπάρχουν μόνιμοι συμπαίκτες στη διάρκεια των μαθημάτων. Ίσως και όλη την πρώτη χρονιά να πρέπει να το αποτρέψετε. Οι συχνές αλλαγές συμπαικτών περιορίζουν τον εντοπισμό του καλύτερου ή χειρότερου μαθητή, αμβλύνουν τις εντυπώσεις μιας κακής εμφάνισης σε τουρνουά,

ευνοούν την γνωριμία των μαθητών μεταξύ τους και τελικά μειώνουν τις πιθανότητες εντάσεων σε κάποιο κακό παίξιμο κλπ.

Προσεγγίσεις του παιχνιδιού: Εύκολο ή δύσκολο

Τα πρώτα χρόνια πίστευα ότι η άποψη «ένα παιχνίδι είναι, όλοι μπορούν να το παίξουν» θα βοηθούσε να δημιουργηθεί θετικό κλίμα και να παραμείνουν οι μαθητές. Στην πραγματικότητα, ο μαθητής γρήγορα θα απογοητευτεί όταν θα δει πως δεν θυμάται πάρα πολλά, ότι ξεχνάει τα Ονέρ, ότι δεν μετράει μπάζες κλπ. Μάλιστα, αυτοί που ούτως ή άλλως θα δυσκολευτούν αρκετά να μάθουν το παιχνίδι, έχουν ένα λόγο επιπλέον να αισθάνονται άσχημα όταν καταλαβαίνουν πως δεν τα καταφέρνουν. «Ένα απλό παιχνίδι είναι και δεν μπορώ ούτε καν να το παίξω αξιοπρεπώς» είναι το σκεπτικό τους. Το κακό είναι ότι διαδίδουν και προς τα έξω πως είναι πολύ δύσκολο, για πολύ αποφασισμένους, σχετικούς με τα μαθηματικά και διάφορα παρόμοια, αποτρέποντας το να έρθουν και μελλοντικοί μαθητές.

Προφανώς και η άποψη πως το παιχνίδι είναι πολύ δύσκολο δεν πρόκειται να βοηθήσει στη δημιουργία κατάλληλου εκπαιδευτικού κλίματος. Οι μαθητές θα είναι σφιγμένοι ψάχνοντας συνέχεια να ανακαλύψουν τη νέα δυσκολία, θα σκέφτονται ακόμη και στα προφανή, θα ρωτάνε διάφορα στη διάρκεια του μαθήματος και γενικά θα δυσκολεύονται στην αφομοίωση των μαθημάτων. Επίσης είναι αποφευκτέα και η περίπτωση όπου σε παίκτες 2-3 ετών παρουσιάζουμε πολύπλοκες διανομές ή τρόπους σκέψης ενός πρωταθλητή.

Η ισορροπία είναι μάλλον η εξής: «Μπορείτε να μάθετε τένις ακόμη και στα 70 σας να παίζετε, να διασκεδάσετε, να περνάτε καλά με τους φίλους και γνωστούς σας αλλά δεν θα γίνετε Φέντερερ. Όμοια μπορείτε να παίξετε μπριτζ για πάρα πολλά χρόνια, να κερδίζετε, να χάνετε, να διασκεδάσετε, να βελτιώνεστε συνεχώς, αλλά είναι απίθανο να γίνετε πρωταθλητές. Πάντως το παιχνίδι, για να είναι το μόνο παιχνίδι με τράπουλα που είναι αναγνωρισμένο πνευματικό άθλημα παγκόσμια, δεν είναι μπιρίμπα, ούτε δηλωτή».

Με αυτόν τον τρόπο ο μαθητής αν δεν θυμάται, αν δεν μετράει μπάζες, αν ξεχνάει αγορές θα το δικαιολογήσει εύκολα. Όταν δε αρχίσει και τα καταφέρνει, θα αισθανθεί σπουδαίος και θα βρει κίνητρο να συνεχίσει.

Τι πιστεύετε ότι ξέρει ο μαθητής στο τέλος των μαθημάτων

Μετά το πέρας των μαθημάτων, με άπειρο κόπο, πολλές επαναλήψεις, τουρνουά, επεξηγήσεις, συζητήσεις, σκονάκια και όποιο άλλο μέσο χρησιμοποιήσατε, είστε πεπεισμένοι πως έχετε δώσει τον καλύτερο σας εαυτό και έχετε ετοιμάσει τους μαθητές για να ενσωματωθούν με τους υπόλοιπους παίκτες του ομίλου σας.

Έχετε διδάξει με πολλά παραδείγματα την εμπάς, έχετε συζητήσει το πλάνο του εκτελεστή, έχετε δείξει και επαναλάβει τις διάφορες αντάμ, έχετε απαιτήσει να μετράνε τις μπάζες τους, έχετε ετοιμάσει πολλές διανομές για ολεμ, Άσους, προτασιακές αγορές και cue bids και έχετε παρουσιάσει όλα τα αγοραστικά παραδείγματα των βιβλίων της κας A. Grant. Είστε περήφανοι που έχετε ολοκληρώσει την ύλη σας όσο το δυνατόν πιο αναλυτικά και πιστεύετε ότι οι μαθητές σας έχουν αφομοιώσει τουλάχιστον ένα ποσοστό 60-70% από τα θέματα που παρουσιάσατε.

Η πραγματικότητα θα σας διαψεύσει οικτρά.

Τι πράγματι ξέρει ο μαθητής στο τέλος των μαθημάτων

Στην πραγματικότητα οι μαθητές σας γνωρίζουν πολύ λίγα. Σε τάξη 10 απόμων:

- Είναι αμφίβολο αν υπάρχει ένας που μπορεί να κάνει εμπάς της AQ ενώ είναι απίθανο να μπορεί κάποιος να κάνει την εμπάς προς τον Kx.
- Είναι επίσης απίθανο να έχει καταλάβει κάποιος τις προτασιακές αγορές.
- Από 2-3 μαθητές μπορεί να γίνεται η χρήση του προτασιακού cue bid αλλά σίγουρα κανένας δεν μπορεί να χειριστεί δυνατά χέρια ως απαντών ή advancer.
- Τουλάχιστον οι μισοί δεν θυμούνται πως να ανοίξουν ένα σε μινέρ.
- Κανένας δεν κάνει παρεμβολή 1NT.
- Περίπου οι μισοί θα ανοίξουν δύο σε κάποιο μαζέρ με κάποιο ισχυρό χέρι και 5+φύλλα στο μαζέρ.
- Κανένας δεν μετράει μπάζες αλλά ακόμη και αν το κάνει στην αρχή, το έχει ήδη ξεχάσει μόλις παιχτούν οι πρώτες μπάζες ή μόλις δώσει χέρι.
- Τουλάχιστον οι μισοί δεν μετράνε τις μπάζες στην άμυνα. Ξεχνάνε να πάρουν τον Άσο τους για να βάλουν το συμβόλαιο μέσα ενώ έχουν την ευκαιρία.
- Περίπου 1-2 στους 10 θυμούνται σε ποιο χρώμα έκανε αντάμ ο συμπαίκτης. Λογικό λοιπόν να μην γυρίζουν σε αυτό το χρώμα όταν πιάνουν χέρι.
- Κάτω από τους μισούς θυμούνται την παρεμβολή του συμπαίκτη, άρα η αντάμ στο χρώμα του συμπαίκτη δεν είναι αυτονόητη.

Ας συνειδητοποιήσουμε πως το παιχνίδι είναι δύσκολο, ακόμη και για νέους ανθρώπους που είναι εξοικειωμένοι με τον θετικό τρόπο σκέψης. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να περιμένουμε πολλά από το πρώτο έτος. Ο μαθητής παίρνει μια ιδέα από το άθλημα και ο βαθύτερος εκπαιδευτικός στόχος που επιτυγχάνεται είναι να ενσωματωθεί ευκολότερα στα ισχυρότερα γκρουπ, αφού θα βλέπει αγορές που θα έχει ξανακούσει, ανεξάρτητα αν θα τις θυμάται. Ας τον αφήσουμε να παίζει συνεχώς, τουλάχιστον για 6 μήνες, πριν αποφασίσουμε να κάνουμε μια επανάληψη ή να παρουσιάσουμε νέα θέματα.

Πότε θα μάθει μπριτζ ο μαθητής;

Όταν το θελήσει μόνος του! Θα αρχίσει να διαβάζει, θα ρωτάει, θα ενοχλείται όταν ξεχνάει αγορές, θα μειώνει τα λάθη του, θα ψάχνει τον συμπαίκτη του, θα προσπαθεί συνέχεια (στον βαθμό που ο χρόνος του το επιτρέπει).

Αυτή η ατάκα «μόνος του» ισχύει σε όλα τα επίπεδα εκμάθησης μπριτζ. Μην πιστέψετε πως επειδή κάνετε μαθήματα προχωρημένων θα χρησιμεύσουν σε όλους. Ας το έχουμε στο πίσω μέρος του μυαλού μας και ας περιμένουμε εκείνους τους λίγους που θα έρθουν με απορίες, διευκρινιστικές ερωτήσεις και λογικές εναλλακτικές να εμβαθύνουν στο άθλημα. Ο ρόλος μας είναι να δίνουμε κατευθυντήριες γραμμές, λύνοντας με τον σωστό τρόπο τις απορίες.

Και μια διευκρίνιση για τον σωστό τρόπο:

Ερώτηση: -Έβγαινε αυτό το συμβόλαιο;

Σωστή απάντηση: -Δεν έβγαινε.

Λάθος απάντηση: -Έβγαινε με compound squeeze!

Προβληματικές συμπεριφορές και χαρακτήρες!

Το κείμενο που ακολουθεί δεν φιλοδοξεί να αποτελέσει επιστημονική μελέτη των ανθρωπίνων συμπεριφορών σε κάποιο επιστημονικό επίπεδο. Στόχος είναι να καταδείξει επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές και χαρακτήρες που πειραματικά αναδείχθηκαν και που στατιστικά θα επαναληφθούν. Επίσης η ιδιαιτερότητα του αθλήματος δεν κατατάσσει απλά τις συμπεριφορές των ενηλίκων στα γενικά πλαίσια και στα στατιστικά ενδεχόμενα της επιστήμης της ψυχολογίας ενηλίκων. Θεωρώ αυτονόητο ότι όσοι συνεχίζουν να παίζουν μπριτζ έχουν κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που δεν τα συναντάμε στο ίδιο ποσοστό σε άλλες κοινωνικές ομάδες. Δεν είναι μόνο θέμα ικανοτήτων του να συνεχίζεις να παίζεις σε κάποιο επίπεδο. Είναι κυρίως ο τρόπος που αντιλαμβάνεται ο καθένας τη θέση του στον χώρο, που αντιμετωπίζει μια δύσκολη κατάσταση ή γενικότερα την πίεση του αγώνα αλλά και ο τρόπος που αντιδρά όταν αντιλαμβάνεται ότι θίγεται ή υπολείπεται αγωνιστικά των συναθλητών του. Την ιδιαιτερότητα αυτή έχουν εκφράσει κατά καιρούς πάρα πολλοί παίκτες του μπριτζ μιλώντας κυρίως αρνητικά για χαρακτήρες και συμπεριφορές. Και αναφέρομαι σε ανθρώπους που είναι πάνω από 30 χρόνια καταξιωμένοι στον χώρο.

Κάποιες από τις ακόλουθες συμπεριφορές θα τις συναντήσετε οπωσδήποτε στον όμιλό σας. Φροντίστε να τις αναγνωρίσετε νωρίς γιατί θα σας βοηθήσουν να λύσετε ή να προλάβετε πιθανά προβλήματα. Να ξέρετε ότι σα βάθος χρόνου αυτά θα είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που θα συναντήσετε στη λειτουργία σας. Οι ρήξεις μπορεί να είναι μακροχρόνιες ή και μόνιμες ενώ το αρνητικό κλίμα θα φέρει και άλλα μικρότερα προβλήματα

(κλήσεις διαιτητή για ασήμαντα θέματα, εχθρική στάση στο τραπέζι, ειρωνικά σχόλια, δημιουργία πηγαδιών ένθεν και ένθεν κλπ).

Μια καλή πρακτική είναι να τονίσετε, με την πρώτη αφορμή, το εξής: **«ακόμη και ο πιο αδύναμος μαθητής, αυτός που πιθανότατα δεν θα παίξει ποτέ σωστό μπριτζ, έχει πολύ μεγαλύτερη συναισθηματική νοημοσύνη από αυτή που μπορεί να φανταστεί ο καθένας σας. Αντιλαμβάνεται αμέσως τις προβληματικές συμπεριφορές, ειδικά απέναντί του, και τις θυμάται για πολύ περισσότερο χρόνο από ότι μπορείτε να φανταστείτε»**. Μπορείτε να συνεχίσετε με απλή απαρίθμηση ορισμένων κανόνων λειτουργίας του ομίλου ή ακόμη καλύτερα να τους αναρτήσετε σε ευκρινές σημείο, στον πίνακα ανακοινώσεων του ομίλου.

Παρατίθενται ορισμένες από αυτές τις συμπεριφορές:

1. Φέρομαι υποτιμητικά στους αντιπάλους. Το εντονότερο πρόβλημα γιατί ουσιαστικά δεν είναι μόνο το θάρρος του συμπαίκτη αλλά η αίσθηση ότι είμαι ο πιο σπουδαίος στο τραπέζι και πρέπει να με υποστείτε. Αυτό έχει επίσης διάφορες μορφές:
  - a. Σχόλια για την αντάμ ή το γύρισμα: «Ευτυχώς που βγήκε ή γύρισε κούπα αλλιώς δεν θα βγαίναμε», «Μόνο το γύρισμα καρό με έβγαζε» και άλλα παρόμοια, κοιτώντας υποτιμητικά τον αντίπαλο.
  - b. Περίεργες έως ενοχλητικές ερωτήσεις για διευκρίνηση συμβάσεων: -«το 3 κούπες είναι αδύναμο;» -«Ναι», -«Πόσο αδύναμο;», -«Μέχρι 7 πόντοι», -«δηλαδή μπορεί να είναι και μηδέν», -«ε όχι», -«άρα μη μου λες μέχρι 7 πόντους, δώσε τα όρια»! Αντίστοιχα παραδείγματα μπορούμε να βρούμε και για πιο προχωρημένες αγορές και παίκτες, όπως και για αντίστοιχες διευκρινήσεις.
  - c. Ψυχολογική πίεση στους αντιπάλους με μορφασμούς, κινήσεις, βλέμματα αποδοκιμασίας, εξαναγκασμούς σε ταχύτερο παίξιμο κλπ.
  - d. Ειρωνικό σχόλιο για το λάθος του αντιπάλου. Αυτό είναι **το χειρότερο πρόβλημα που μπορεί να προκύψει**, κατά τη γνώμη μου, στην λειτουργία του ομίλου. Δεν έχει **κανένας** το δικαίωμα να σχολιάζει οτιδήποτε για παίξιμο του αντιπάλου. Είναι ο λόγος που διέκοψαν οι περισσότεροι παίκτες στον όμιλό μου. Είναι και ο λόγος που κάποια στιγμή έγινα τόσο επιθετικός με ορισμένους που τους ανάγκασα να φύγουν ή να γίνουν πιο προσεκτικοί. Είναι τελικά ο καρκίνος του μπριτζ! Χτυπήστε την εν τη γενέσει. Μηδενική ανοχή! Αν δεν βρείτε ισορροπία σε αυτό το θέμα τα προβλήματα που θα προκύψουν θα είναι δυσθεώρητα!
  - e. Υποτιμητικό σχόλιο στο τέλος της διανομής για το σκορ: «δεν ξέρουν να αγοράζουν, δεν πήγαν τη μανς και πήραν τοπ, δεν γίνονται αυτά, έλεος».

2. Μιλώ υποτιμητικά στον συμπαίκτη, ανεξάρτητα από τον αν έχω δίκιο.
  - a. Υποτιμώ τα δικά μου λάθη.
  - b. Υπερεκτιμώ τα λάθη του συμπαίκτη.
  - c. Σχολιάζω στη διάρκεια του παιξίματος.
  - d. Κάνω γκριμάτσες αποδοκιμασίας.
  - e. Φωνάζω δυνατά για κάποιο λάθος.
  - f. Ακόμη και ως μορ σχολιάζω την εκτέλεση στο μέσον της.
3. Αδυνατώ να παραδεχτώ τις ικανότητες των άλλων και προσπαθώ να υποβιβάζω τα αποτελέσματά τους με διάφορους τρόπους:
  - a. Οι αντίπαλοι κλέβουν στην αγορά, κάνουν σινιάλα, έχουν κρυφές συμφωνίες που δεν λένε κλπ.
  - b. Τους βοήθησε το τάδε ζευγάρι που τους έδωσε κάποια τοπ.
  - c. Άκουσαν την διανομή.
  - d. Είδαν τα φύλλα από το διπλανό τραπέζι.
4. Κάνω επίδειξη των εξωαγωνιστικών χαρακτηριστικών μου. Μιλώ για την δουλειά μου, για την παρουσία μου, για τα ταξίδια που έχω κάνει κ.τ.λ. Δυστυχώς δεν μπορείτε να κάνετε πολλά πράγματα για να περιορίσετε αυτό το φαινόμενο αλλά είναι βέβαιο πως ή θα οδηγήσει σε απομόνωση τον επιδειξία ή θα δημιουργήσει έναν αντιπαθητικό πυρήνα, το οποίο είναι χειρότερο.
5. Κάνω επίδειξη εμπειρίας ή γνώσεων πάνω στο παιχνίδι. Αγοράζω με στυλ, αλερτάρω επιδεικτικά, εξηγώ με στόμφο, κάνω παρατηρήσεις για τις κλήσεις του διαιτητή ή τα δικαιώματά μου, δίνω οδηγίες στους αντιπάλους που δεν ζητήθηκαν κ.τ.λ. Έτσι αποκτώ ένα ψυχολογικό πλεονέκτημα στη διανομή κάνοντας τους αντιπάλους (συχνά και τον συμπαίκτη) να αισθάνονται μειονεκτικά. Δυστυχώς αυτό θα απομακρύνει από τον όμιλο εκείνους τους χαρακτήρες που είτε δεν ξέρουν, είτε δεν μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους, είτε δεν θέλουν, λόγω ευγένειας, να βάλουν τα πράγματα στη θέση τους και να μπουν σε διαδικασίες αντιπαράθεσης.
6. Παιζώ μόνο με ισχυρότερους συμπαίκτες. Δεν αναφέρομαι σε σταθερά ζευγάρια αλλά για την περίπτωση που ο όμιλος είναι ακόμη στα σπάργανα και υπάρχει αρκετός χώρος για ανταλλαγή συμπαικτών. Αυτό ο μόνο του αυξάνει τον ανταγωνισμό και δημιουργεί αντιπαλότητα και εχθρότητα μεταξύ των υπολοίπων.
  - a. Για να ανέβω.
  - b. Γιατί αδιαφορώ για την λογική της ομάδας.
  - c. Γιατί θεωρώ σημαντικό τον εαυτό μου και υποτιμώ το σύνολο των υπολοίπων.
  - d. Γιατί το σημαντικό είναι να περνάω εγώ καλά, ανεξάρτητα αν αυτό γίνεται σε βάρος του συνόλου.

Είναι επίσης σημαντικό να εντοπίσετε και ανάλογα προβληματικούς χαρακτήρες. Εδώ η αντιμετώπιση είναι δυσκολότερη γιατί το πρόβλημα δεν εκδηλώνεται σποραδικά και μόνο μέσα στους

αγωνιστικούς χώρους αλλά είναι εγγενές και άρα δυσεπίλυτο. Ας δούμε μερικούς:

1. Ο «συναισθηματικά» ηλίθιος. Ο δείκτης ευφυΐας του (IQ) μπορεί να μην είναι χαμηλός αλλά έχει χαμηλό δείκτη συναισθηματικής νοημοσύνης (EQ). Μπορεί να παίζει καλό μπριτζ αλλά δεν μπορεί να συμπεριφερθεί σωστά όταν χάνει και μερικές φορές ούτε όταν κερδίζει.
  - a. Μπορεί να γελάσει κατάμουτρα σε λάθος αντιπάλου.
  - b. Μπορεί να πανηγυρίσει αγενώς σε κάποιο καλό παίξιμό του.
  - c. Αν του ζητηθεί να παίξει κάποιο ρόλο δεν έχει αίσθηση του μέτρου και μπορεί λόγω υπερβάλλοντος ζήλου να δημιουργήσει αντί να λύσει προβλήματα.
  - d. Αν του ζητηθεί να βοηθήσει, για παράδειγμα σε τουρνουά αρχαρίων, επίσης δεν έχει μέτρο και μπορεί να προσπαθήσει να εξηγήσει πολύπλοκες και άχρηστες έννοιες.
2. Ο «κοινωνικά» δύσκολος και απόμακρος. Αυτός που έχει δείκτη κοινωνικότητας (αν μπορούμε καταχρηστικά να τον ονομάσουμε έτσι) κάτω του μέσου όρου και δεν μπορεί να διαχειριστεί καταστάσεις με πολλούς ανθρώπους.
  - a. Μιλάει λίγο και μόνο για το μπριτζ.
  - b. Δεν μπορεί να βρισκεται σε παρέα με πολλούς ανθρώπους.
  - c. Αν κάποια στιγμή παρασυρθεί και λειτουργήσει στα πλαίσια της παρέας, πολύ σύντομα θα ξανακλειστεί στον μικρόκοσμό του γιατί έχει τρομάξει.
3. Ο «κοινωνικά» προβληματικός. Δυσκολότερη σαφώς περίπτωση από τον προηγούμενο και με πολλές παραλλαγές. Δεν θα τον κάνετε σύμμαχό σας εύκολα. Πάντως είναι πολύ εύκολος στον εντοπισμό:
  - a. Στην ακραία περίπτωση δεν έχει κανένα φίλο. Αλλά ακόμη και αν υπάρχει κάποιος φίλος θέλει αποκλειστικότητα και δεν μπορεί να συνυπάρξει σε ομάδα.
  - b. Αναζητά τρόπους να κοινωνικοποιηθεί «εικονικά». Ένας τυπικός γάμος, μια μακροχρόνια τυπική σχέση ή μια συνάντηση που επαναλαμβάνεται κάθε 7 ή 15 μέρες με κάποιον σε εισαγωγικά φίλο και ουσιαστικά γνωστό (ή συνάδερφο) μπορεί να είναι αρκετή για να κρύψει το πρόβλημά του.
  - c. Δεν αντέχει καθόλου να βρισκεται σε εκδηλώσεις όπως «κοπή πίτας» ή «τοικνοπέμπτη» με όλον τον όμιλο.
  - d. Αποφεύγει συστηματικά, ακόμη και σε αγώνες εκτός έδρας, να βρεθεί με τα υπόλοιπα μέλη εκτός της αίθουσας των αγώνων.
4. Ο διεκδικητικός. Συνεχώς κάτι του φταίει και δεν είναι ευχαριστημένος με τα αποτελέσματά του. Και όταν δεν έχει λόγο να τα βάλει με τον συμπαίκτη αναζητά διάφορους τρόπους να διεκδικήσει το καλύτερο γι' αυτόν.
  - a. «Να ρωτήσουμε τον δάσκαλο αν ήταν σωστή η αγορά, για να δεις ποιος έχει δικιο» των αντιπάλων ή η δική μας.
  - b. Προσπαθεί να βάλει τους αντιπάλους να παίξουν λάθος σε claim για να κερδίσει.

- c. Καλεί τον διαιτητή ακόμη και σε τουρνουά με πολλούς αρχαρίους.
  - d. Ψάχνει τα αποτελέσματα για τυχόν λάθη ακόμη και αν έκανε 40%.
  - e. Αναζητά πάντα εφάμιλλο ή καλύτερο συμπαίκτη, ακόμη και με αγενή τρόπο: «δεν παίζω με τον τάδε» και ας είναι παρών ο περί ου ο λόγος.
  - f. Το σημαντικότερο είναι να κερδίζει με οποιοδήποτε τίμημα.
5. Ο χαρακτήρας που χρησιμοποιεί πολύ τη γλώσσα του σώματος. Αυτός εξωτερικεύει την θετική ή αρνητική του διάθεση απέναντι σε μια αγορά ή παίξιμο του συμπαίκτη, σε βαθμό που να προκόπτει αθέμιτη πληροφορία. Μην πιστέψετε πως όλα τα παρακάτω γίνονται εσκεμμένα. Συχνά δεν μπορεί να ελέγξει τις αντιδράσεις του ενώ αρκετές φορές η συμπεριφορά του αποβαίνει εις βάρος του. Ο τρόπος αντιμετώπισής του είναι, ως συμπαίκτης, να αγοράζεται και να αμύνεστε σύμφωνα με αυτό που έδειξε η αγορά και το παίξιμό του, αγνοώντας προκλητικά τη γλώσσα του σώματος. Δεν πρόκειται να εξαλείψετε το φαινόμενο. Μπορείτε όμως να το περιορίσετε. Δείτε τα χαρακτηριστικά του:
- a. Παίζει με ταχύτητα κάποιο φύλλο που κερδίζει.
  - b. Παίζει αφήνοντας αργά στο τραπέζι κάποιο φύλλο που χάνει.
  - c. Βάζει πολύ γρήγορα κάποιο κοντρ για να δείξει ότι είναι τιμωρίας.
  - d. Σκέφτεται και βάζει κοντρ όταν έχει γενικό φύλλο.
  - e. Ανασηκώνεται πριν αγοράσει, δείχνοντας κάτι παραπάνω από αυτό που λέει η αγορά του.
  - f. Κοιτάζει στα μάτια τον συμπαίκτη μετά από μια συμβατική αγορά για να του τονίσει ότι κάτι παράξενο συμβαίνει εδώ.
  - g. Δίνει το δίφυλλο φιτ του βάζοντας αργά την αγορά στο τραπέζι ενώ το τρίφυλλο με απευθείας αγορά.
  - h. Σκέφτεται αρκετά πριν σκεπάσει με μια Ντάμα ή έναν Ρήγα, οπότε πρακτικά υποδηλώνει ότι τον έχει.
  - i. Δείχνει πότε έχει πρόβλημα και πότε όχι στην εκτέλεση.
6. Ο ισχυρογνώμων. Δεν παίζει κακό μπριτζ αλλά γενικά επιμένει στην άποψή του ακόμη και σε προφανή λάθη. Φυσικά εκεί, μετά από λίγο πείθεται. Σε όλες όμως τις περιπτώσεις των οριακών επιλογών πιστεύει πως έχει δίκιο και είναι πολύ δύσκολο να πεισθεί.. Το διεκδικεί μάλιστα επίμονα και για αρκετές μέρες μέχρι να δικαιωθεί ή να αντιληφθεί ότι τελικά οι συντριπτική πλειοψηφία των καλών παικτών έχει άλλη γνώμη.
7. Ο «Μαθηματικός». Τύπος παίκτη που πρακτικά δεν ταιριάζει στο άθλημα. Γί αυτόν το μπριτζ είναι ιδιαίτερα έξυπνο πνευματικό παιχνίδι που η παρομοίωσή του με το σκάκι τον οδηγεί στο εξής λανθασμένο συμπέρασμα: Από μια προκαθορισμένη αρχική κατάσταση προκόπτει πάντα το ίδιο αποτέλεσμα. Αυτή η ντετερμινιστική προσέγγιση του παιχνιδιού τον οδηγεί σε απίστευτα

επιθετικές ενέργειες όταν κάποιος παρεκκλίνει από τους κανόνες. Για παράδειγμα, δεν μπορεί να καταλάβει γιατί κάποιος άνοιξε weak two στην τρίτη θέση με A108432 αφού δεν έχει 3 από τα 5 τοπ Ονέρ. Επίσης φαντάζεται ότι όλες οι αγορές στο μπριτζ είναι ένα δέντρο αποφάσεων. Ότι δηλαδή θα μπορούσαν να παρουσιαστούν με τη βοήθεια ενός προγράμματος σε υπολογιστή και να φτιάξουμε τον τέλειο παίκτη. Δεν θα μπορούσατε να του το βγάλετε εύκολα από το μυαλό του. Μπορείτε ωστόσο να του πείτε τη γνωστή ρήση του Γιώργου Καρλαύτη: «Το μπριτζ είναι ένα παιχνίδι που αφού μάθεις τους κανόνες, αρχίζει να γίνεται όμορφο όταν καταλάβεις πότε πρέπει να τους παραβαίνεις»!

8. Ο συντηρητικός. Τον καταλαβαίνετε από τις συναγωνιστικές αγορές. Δεν συναγωνίζεται παρά μόνο σπάνια. Δυστυχώς αυτόν θα τον χάσετε σύντομα γιατί θα ακολουθεί τους κανόνες και θα φέρνει άσχημα αποτελέσματα εναντίον πιο επιθετικών αντιπάλων. Προσπαθήστε να τον πείσετε ότι είναι απλά ένα παιχνίδι και πως χρειάζεται να γίνει πιο επιθετικός για να μπορέσει να είναι ανταγωνιστικός.
9. Ο επιτυχημένος επαγγελματίας. Ενώ θα προσφέρει πολλά σε κοινωνικό επίπεδο, δυστυχώς θα μάθει πολύ αργά μπριτζ (αν μάθει) γιατί πιστεύει ότι τα καταφέρει καλύτερα από τον μέσο όρο. Καταστρατηγεί τους κανόνες κατά συρροή και πιστεύει ότι ξέρει τον λόγο. Φυσικά, αν βρει κατάλληλο συμπαίκτη δεν θα έχετε κανένα πρόβλημα, αν όμως δεν βρει θα σας δυσκολέψει αρκετά. Όλοι θα τον θέλουν για παρέα αλλά κανέναν για συμπαίκτη!
10. Ο χαζοπόνηρος. Συνήθως άλλα λέει και άλλα έχει στον μυαλό του. Φυσικά πιστεύει ότι κανέναν δεν τον καταλαβαίνει και πως είναι ο εξυπνότερος του ομίλου. Αργά ή γρήγορα όλοι θα τον ξεσκεπάσουν και συνήθως θα διακόψει. Σε όλα λέει πως συμφωνεί αλλά στην πραγματικότητα θα συνεργαστεί μόνο σε όσα τον συμφέρουν. Στα υπόλοιπα θα βρει πάντα μια καλή δικαιολογία.
11. Ο «χειρούργος». Θεωρεί πως είναι αλάνθαστος και πως μόνο αυτός κινείται πάνω στο τραπέζι σαν γιατρός με χειρουργικό νυστέρι. Έχει μόνο αντιπάθειες.
12. Ο τιμωρός. -Έκανες λάθος στην αγορά; -Στην επόμενη θα αγοράσω με τρόπο ώστε να εκτελέσεις εσύ κάτι παράλογο για να πάρεις το μάθημά σου! Ή θα κάνω το πιο λανθασμένο γύρισμα αφού δεν συνεργάστηκες στην άμυνα, για να μας βγάλουν 3 άνω!
13. Ο εγωκεντρικός. Όταν αυτός έχει δουλειά νωρίς πρέπει το τουρνουά να ξεκινάει μισή ώρα αργότερα, αν πρέπει να ξυπνήσει νωρίς τότε πρέπει να ξεκινάει νωρίτερα. Αν έχει αρκετό χρόνο ζητάει να παιχθούν 24 διανομές, αν βιάζεται να παιχθούν 18 ή 21!
14. Ο πατριάρχης. Έρχεται να μάθει με την γυναίκα του και ανεξάρτητα του ποιος από τους δύο παίζει καλύτερα έχει πάντα ένα σχόλιο για να δείξει πως αυτός είναι ο αρχηγός, η κεφαλή της οικογένειας!
15. Ο «παλιός» παίκτης. Συνήθως φέρνει και ένα φίλο του για να μάθει μπριτζ και αρκετά συχνά υποσκάπτει το έργο σας λέγοντας στον φίλο του πως δεν τα μαθαίνετε σωστά, πως πάτε αργά, πως λέτε τα μισά και

ίσως πως δεν ξέρετε! Ακριβώς επειδή απευθύνεται στον φίλο του είναι δύσκολο να τον αντιληφθείτε.

16. Ο nolifer. Ειδική περίπτωση που αναλύεται παρακάτω.

Nolifer

Ιδιαίτερη κατηγορία ανθρώπων που δεν σχετίζεται μόνο με τον χώρο του μπριτζ. Την αναφέρω όμως ξεχωριστά γιατί εμφανίζεται αρκετά συχνά σε πολλές δραστηριότητες και χόμπι. Επιβεβαιωμένα παρουσιάζεται σε χορευτικούς, ορειβατικούς, σκοπευτικούς και γενικά αθλητικούς ομίλους. Επίσης σίγουρα έχετε συναντήσει μερικούς στον χώρο της δουλειάς σας ή στο ευρύτερο φιλικό σας περιβάλλον.

Θα την περιγράψω δίνοντας τα γενικά χαρακτηριστικά ενώ δράττομαι της ευκαιρίας να ευχαριστήσω τον γιο μου που μου υπέδειξε την λέξη και μου έδωσε τα βασικά χαρακτηριστικά της. Φυσικά θα επικεντρωθώ στο μπριτζ, αν και είναι εύκολο με απλή γενίκευση να δείτε τα χαρακτηριστικά τους και σε οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα.

Υποθέστε ότι η ζωή σας δεν έχει πολύ ενδιαφέρον ή είστε αρκετά απογοητευμένοι για διάφορους λόγους. Μερικοί μπορεί να είναι οι εξής:

- Είχατε άλλους στόχους στα νιάτα σας που δεν τους πετύχατε.
- Προέρχεστε από έναν χωρισμό.
- Έχετε προβλήματα με την δουλειά σας.
- Έχετε προβλήματα με την οικογένειά σας.
- Έχετε προβλήματα με τους φίλους σας.
- Έχετε προβλήματα κοινωνικοποίησης.
- Είστε γενικά απογοητευμένοι από τον περιβάλλοντα χώρο σας.
- Δεν έχετε οικογένεια και νιώθετε άσχημα γι' αυτό.
- Δεν έχετε ενδιαφέροντα και ξαφνικά αποκτήσατε πολύ ελεύθερο χρόνο γιατί μεγάλωσαν τα παιδιά σας.

Αν τώρα ανακαλύψετε το μπριτζ (ή κάποιο άλλο ενδιαφέρον) και δείτε πως τα καταφέρνετε κάπως, δίνετε όλο σας το είναι γύρω από αυτό. Και αν αυτό συμβεί στα 18 είναι, κατ' αρχάς, πολύ ωραίο γιατί θα μάθετε ένα υπέροχο άθλημα (αρκεί αυτό να μην γίνει σε βάρος των σπουδών σας ή της προσωπικής σας ζωής). Αν όμως συμβεί σε μεγαλύτερη ηλικία τότε αρχίζουν οι δυσκολίες. Κάποια χαρακτηριστικά γνωρίσματα που μπορεί να έχετε ως nolifer είναι τα παρακάτω:

- Δεν έχετε ενδιαφέρον για τίποτα άλλο.
- Όλα περιστρέφονται γύρω από το αν θα κερδίσετε ή θα χάσετε στο μπριτζ.
- Ο συμπαίκτης σας φταίει πάντα και στην πρώτη αποτυχία τον αλλάζετε ψάχνοντας για διάκριση.
- Δεν έχετε όρια στον τρόπο που διεκδικείτε, αφού όλη η διάθεσή σας εξαρτάται από την επιτυχία ή την αποτυχία στο μπριτζ.

- Δεν συμπεριφέρεστε με τον καλύτερο τρόπο στους συναθλητές σας αφού το μόνο που σας νοιάζει είναι πως θα αισθανθείτε εσείς καλύτερα.
- Περιαντολογείτε για το μπριτζ όποτε μπορείτε και κυρίως χωρίς να ερωτηθείτε.
- Μεγαλοποιείτε την όποια μικρή ή μεγαλύτερη διάκρισή σας.
- Υποβαθμίζετε τα λάθη σας, ακόμη και είναι λάθη που δεν θα έκανε ούτε ένας αρχάριος.
- Οι συζητήσεις σας σχετίζονται σχεδόν αποκλειστικά με το μπριτζ.
- Δεν διστάζετε να ειρωνευτείτε όχι μόνο τον συμπαίκτη αλλά και τον αδερφό σας, την γυναίκα σας ή τον σύντροφό σας, αρκεί εσείς να αισθανθείτε καλύτερα για κάποια μέτρια ή αποτυχημένη εμφάνιση.
- Παρουσιάζετε ως επαίοντες όπου θεωρείτε ότι το έδαφος προσφέρεται μιλώντας με ύφος και δημιουργώντας εντύπωση.
- Σε γενικές γραμμές προσπαθείτε να υπάρξετε μέσα από το μπριτζ, να διακριθείτε, να γίνεται αποδεκτοί, να αποκτήσετε το κύρος ή την αναγνώριση που σας λείπει.

Όσο εύκολο να διαγνωστεί μια προβληματική συμπεριφορά ενός πολίφερ άλλο τόσο δύσκολο είναι να αντιμετωπιστεί. Το ότι τα καταφέρνει κάπως, σημαίνει αυτόματα πως έχει και λίγες συμπάθειες. Επίσης, επειδή αυτό είναι το μόνο του πραγματικό ενδιαφέρον, σε μια πραγματική δυσκολία θα βρει τρόπο να μην οδηγηθούν τα πράγματα στα άκρα και άρα θα αποφύγει τις κακοτοπιές με τους συναθλητές. Φυσικά, αρκετοί από αυτούς θα περάσουν άσχημα και δεν θα το μάθετε ποτέ, άλλοι θα διακόψουν και δεν θα σας πουν πραγματικά τον λόγο και τελικά πολύ αργά θα μάθετε την πραγματική επίδραση που έχουν τέτοια άτομα στον όμιλό σας.

Γιατί διακόπτει ο μαθητής;

Τα στατιστικά που παρατίθενται βασίζονται στους περίπου 350 μαθητές που εμφανίστηκαν στα οκτώ χρόνια λειτουργίας του ομίλου αλλά και στους 137 που έβγαλαν δελτίο. Κάθε περίπτωση που αναφέρεται είναι διαπιστωμένο ότι σχετίζεται με πάνω από 5 αποχωρήσεις.

Πιθανοί λόγοι είναι:

- Δεν βρήκε το έτερον ήμισυ (25% από όσους έβγαλαν δελτίο και πάνω από 50% από όσους έφυγαν στους πρώτους δύο μήνες).
- Βρήκε το έτερόν του ήμισυ, εντός ή εκτός μπριτζ (5%).
- Δεν βελτιώθηκε αρκετά ώστε να του κινήσει το ενδιαφέρον.
- Δεν βρήκε παρέα στην ηλικία του (20% από όσους έβγαλαν δελτίο και πάνω από 40% από όσους έφυγαν στους πρώτους δύο μήνες) και δεν φροντίσαμε να τον ενσωματώσουμε σε κάποια άλλη ομάδα.
- Δεν είχε ιδέα περί τίνος πρόκειται και δεν του ταίριαζε οπότε έφυγε μετά από 1-2 μαθήματα (περίπου 10-20%).
- Δεν απέδειξε ότι είναι πιο έξυπνος από όλους (σίγουρα πάνω από 5%).
- Δεν δέχτηκε πως αυτός πετυχημένος επιχειρηματίας, ή στρατιωτικός ή πτυχιούχος χάνει από τον εργάτη, τον οικοδόμο κ.τ.λ.

- Οι νεαροί αθλητές ουσιαστικά διακόπτουν όταν ο φόρτος εργασίας του Σχολείου δεν τους επιτρέπει να αφιερώνουν τόσες ώρες στο άθλημα.
- Ήρθε ουσιαστικά για να ικανοποιήσει μια επιθυμία του φίλου (ή της φίλης) ή του (της) συζύγου, έχοντας ουσιαστικά μηδενικό ενδιαφέρον, οπότε αποχώρησε στην πρώτη ευκαιρία.
- Κατάλαβε ότι το παιχνίδι παρουσιάζει μια δυσκολία στην οποία δεν μπορεί να ανταποκριθεί (περίπου 20-30%).
- Δεν είχε τον απαραίτητο χρόνο για να συνεχίσει μετά τα μαθήματα. Αυτός μπορεί να επανέλθει αργότερα.

Γιατί διέκοψε κάποιος μετά από 2-3 ή περισσότερα χρόνια;

Πιθανοί λόγοι είναι:

- Δεν απέδειξε ότι είναι πιο έξυπνος από όλους.
- Δεν βρήκε το έτερον ήμισυ.
- Δεν βρήκε παρέα, τουλάχιστον στον βαθμό που ήθελε.
- Υπέστη κατ' επανάληψη ψυχολογική πίεση από αντιπάλους ή συμπαίκτες και ο χαρακτήρας του δεν τον βοήθησε να το ξεπεράσει.
- Απογοητεύτηκε από τον συμπαίκτη του και δυσκολεύτηκε να βρει καινούριο. Άλλες φορές ο συμπαίκτης του τον άλλαξε με κάποιον καλύτερο αθλητή.
- Διαπίστωσε ότι οι περισσότεροι μαθητές που ξεκίνησαν μαζί του ή άλλοι μαθητές που ήρθαν αργότερα παίζουν πολύ καλύτερα από αυτόν. Αυτός είναι ο σημαντικότερος λόγος αποχώρησης γιατί συνειδητοποίησε πως δεν μπορεί να ανέβει άλλο, πως μαθαίνει πολύ αργά και πως οι υπόλοιποι συνεχίζουν να βελτιώνονται. Δυστυχώς, γι' αυτήν την αιτία είναι πολύ δύσκολο να κάνετε κάτι. Πρόκειται για συνειδητή διακοπή. Είναι απολύτως λογικό κάποιος που έχει προσπαθήσει και έχει καταλάβει πως δεν τα καταφέρνει να φύγει από τον χώρο, αν δεν έχει βρει κάποιο «πλευρικό» ενδιαφέρον, εκτός του παιχνιδιού.

Προτάσεις για τα μαθήματα αρχαρίων

1. Δώστε ώθηση στους αδύναμους, φρενάρετε την αυτοπεποίθηση των δυνατών. Πάντα στα λογικά πλαίσια.
2. Βάλτε 4 αδύναμους σε ένα τραπέζι και κάντε τους να νιώσουν πως τα καταφέρνουν. Βάλτε τους ισχυρότερους σε άλλο απομακρυσμένο τραπέζι και δώστε τους επιπλέον διανομή για να μην βαρεθούν.
3. Μην αναμιγνύετε ακραίες ηλικίες. Είναι πολύ δύσκολο να συνυπάρξουν στο ίδιο τραπέζι ένα παιδί με έναν συνταξιούχο.
4. Δώστε χαμηλόφωνα μια εξήγηση δύσκολης απορίας σε κάποιο τραπέζι καλών μαθητών, αλλά εξηγήστε φωναχτά μια απορία που είχαν οι αδύναμοι μαθητές.

5. Προσπαθήστε να καταλάβετε τι έχουν αφομοιώσει, για να ξέρετε πως θα κινηθείτε την επόμενη χρονιά. Μην συνεχίζετε να επαναλαμβάνετε όσα τους δυσκόλεψαν. Δεν θα τα μάθουν στη συγκεκριμένη σειρά μαθημάτων.
6. Κρατήστε το επίπεδο της τάξης λίγο κάτω από το μέσο όρο. Οι καλοί θα ενσωματωθούν αργά ή γρήγορα στο κανονικό τουρνουά οπότε μην ανησυχείτε.

Προτάσεις για παίκτες 2-3 ετών και μικροί στόχοι

1. Αν δεν συνεχίσει να βελτιώνεται αργά ή γρήγορα θα φύγει. Βρείτε στον καθένα μικρούς στόχους που μπορούν να επιτύχουν. Μπορεί να είναι απλά να κάνει σωστά την εμπάς, να θυμάται τα ατού, να μετρήσει μπάζες κλπ. Μπορεί να είναι μια απλή νέα σύμβαση που θα τον ενθουσιάσει.
2. Κάντε «απλά» μαθήματα προχωρημένων. Μοιάζει οξύμωρο αλλά γίνεται και είναι αποτελεσματικό. Κανένας δεν θα μάθει το σύστημα, καλή εκτέλεση ή ικανοποιητική άμυνα αν δεν διαβάσει. Αλλά μπορεί να δώσετε μικρά κίνητρα σε όλους με το να τους κάνετε να νιώσουν ότι αντιλαμβάνονται τα μαθήματα προχωρημένων. Συχνά είναι αρκετό για να συνεχίσουν να προσπαθούν. Μετά από 7 χρόνια αντίστοιχων μαθημάτων συμπέρανα ότι όσο και να προσπαθήσω είναι αδύνατο να έχω το αποτέλεσμα που θέλω αν δεν έρθει ο κατάλληλος χρόνος για τους μαθητές.
3. Διοργανώστε τουρνουά με προμοιρασμένες διανομές πάνω στο σύστημα. Για παράδειγμα: μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις διανομές από το βιβλίο 2/1 ταυτόχρονα με την θεωρητική εκμάθησή του.
4. Μην διδάξετε την πολυπλοκότερη πλευρά της κάθε σύμβασης. Μια απλή προσέγγιση είναι αρκετή και καλύπτει τις περισσότερες περιπτώσεις. Αν κάποιος μαθητής θελήσει να ψάξει μπορείτε να τον παραπέμψετε στην αντίστοιχη ιστοσελίδα ή να του δώσετε επιπλέον σημειώσεις. Πάντως πρέπει να του εξηγήσετε ότι ο όμιλος παίζει την απλή μορφή και πως μόνο με το συμπαίκτη του θα μπορεί να παίξει οτιδήποτε πιο προχωρημένο.
5. Παίξτε 2-3 φορές με τον καθένα τους και εντοπίστε, στο βαθμό που και οι παίκτες το θέλουν, τα χαρακτηριστικά που πρέπει να βελτιώσουν. Μην τους δείξετε περισσότερα από 2-3 προβλήματα. Θα δυσκολευτούν και θα απογοητευτούν. Βρείτε μόνο τα βασικές δυσκολίες τους και κατευθύνετέ τους σε εφικτούς και απλούς στόχους.

Ένταξη μαθητών στο τουρνουά του ομίλου

Έχετε φροντίσει ο χρόνος κάθε διανομής να βρίσκεται σε λογικά πλαίσια ώστε να μην δημιουργούνται χρονικές καθυστερήσεις ενώ έχετε δώσει και τον χρυσό κανόνα της κας A. Grant: «Παίζω γρήγορα, δεν κάνω ερωτήσεις».

Παίξτε ένας παλιός με έναν νέο. Αυτό δεν μπορεί να γίνει από όλους. Κάποιοι είναι ακατάλληλοι γι' αυτόν τον ρόλο οπότε διακριτικά απαλλάξτε τους.

Κάντε τουρνουά με περιορισμό στο άθροισμα των κατηγοριών των συμπαικτών να μην ξεπερνάει κάποιον αριθμό (π.χ. το 15) ώστε να μην μπορούν να παίξουν μαζί δύο ισχυροί παίκτες.

Ποιος είναι ο ρόλος σας στον όμιλο;

Αν νομίζετε ότι ο ρόλος σας είναι να κάνετε μαθήματα και διαιτησία είστε πολύ μακριά από τα προβλήματα που θα συναντήσετε. Ουσιαστικά ένας επαρχιακός όμιλος είναι one man's show. Θα πρέπει να φροντίσετε για τα εξής:

1. Να βρεθεί η αίθουσα που θα λειτουργήσει ο όμιλος.
2. Να οργανώσετε τα απαραίτητα για την ίδρυσή του: πρωτοδικεία, καταστατικό, αγωνιστικά δελτία κλπ.
3. Να γίνει ταμείο για να πληρώνεται η αίθουσα, η καθαρίστρια, τα κοινόχρηστα, ο δάσκαλος, ο διαιτητής κλπ.
4. Να καλύψετε τυχόν ελλείμματα του ταμείου το καλοκαίρι (με την βοήθεια όσων μπορούν να βοηθήσουν)!
5. Να μιλάτε σχεδόν σε εβδομαδιαία βάση με την ΕΟΜ για συμβουλές, προβλήματα, καθοδήγηση και απορίες.
6. Να κρατάτε καταστάσεις με πληρωμές μαθημάτων, στοιχεία, παρουσιολόγια.
7. Να φροντίζετε για τα αγωνιστικά δελτία με αποστολή χρημάτων με καταθέσεις στην τράπεζα, αποστολή και παραλαβή δελτίων, πέσεις για συγκέντρωση χρημάτων κλπ. Πάντα θα υπάρχουν κάποιοι που θα καθυστερήσουν και θα πρέπει να ξαναπάτε στην τράπεζα.
8. Να καταθέτετε χρήματα για τα δικαιώματα της ΕΟΜ, ετήσια συνδρομή κλπ.
9. Να συμμετέχετε σε επιτροπές περιφερειακής ανάπτυξης για την περαιτέρω διάδοση σε όμορους νομούς. Μην περιμένετε η ανάπτυξη να έρθει από ομίλους του κέντρου, χρειάζεστε πάρα πολύ τους γείτονές σας για να στηρίζετε εκδρομικά, κοπές πίτας κλπ.
10. Να κανονίζετε τα τουρνουά του ομίλου κάθε Οκτώβριο στην άτυπη διεκδικώντας ότι καλύτερο μπορείτε (να μην πέσει πάνω σε άλλο και χάσετε κόσμο, να μην είναι κοντά σε Πανελλήνιο γιατί δεν αντέχει οικονομικά η επαρχία πολλές μετακινήσεις, να δείτε πιθανές συνεργασίες κλπ).
11. Να εμφανίζεστε όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικοί και ενημερωμένοι στις δύο Γενικές Συνελεύσεις ώστε να βοηθάτε όσο μπορείτε στην ανάπτυξη και το καλό του αθλήματος.
12. Να κρατάτε τις ισορροπίες στον όμιλο. Είναι το δυσκολότερο. Θα πρέπει να φροντίσετε για τα εξής:
  - a. Να αποφεύγονται παρεξηγήσεις μεταξύ αντιπάλων αλλά και συμπαικτών.

- b. Να εντοπίζετε δυσκολίες στην επικοινωνία μεταξύ συγκεκριμένων ανθρώπων και να προσπαθείτε να μην είναι συμπαίκτες.
  - c. Να εντοπίσετε και να ενθαρρύνετε συμπάθειες.
  - d. Να σηκώνετε πολύ συχνά το τηλέφωνο και να επικοινωνείτε με μαθητές ή παίκτες που δεν εμφανίστηκαν. Αυτό σε πρώτη ανάγνωση μοιάζει περιττό, αφού αν ήθελαν θα συνέχιζαν, αλλά η πραγματικότητα έχει δείξει ότι είναι πάρα πολύ χρήσιμο. Οι παίκτες πολύ συχνά έχουν απογοητευτεί από κάποια κακή βραδιά, ένα μέτριο παίξιμο ή μια κακή συμπεριφορά. Σε κάθε μία από αυτές τις περιπτώσεις είναι πολύ χρήσιμο να βοηθήσετε να απαλειφτούν οι αιτίες που προκάλεσαν την προσωρινή αποχώρηση. Καλά είναι να πείσετε και κάποιους άλλους να σας βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Είναι πιο εύκολο για τον συμπαίκτη κάποιου που λείπει να τον αναζητήσει και καμιά φορά να μάθει αν υπάρχει και ποιο είναι το πρόβλημα. Σε γενικές γραμμές πάντως το ενδιαφέρον είναι πολύ σημαντικό να δείχνεται και μεταδίδει θετική ενέργεια σε αυτόν που έλειψε.
  - e. Να αποτρέπετε ανάρμοστες συμπεριφορές. Δεν είναι καθόλου εύκολο. Είναι διπλός ο ρόλος σας. Από τη μία δεν θέλετε να διώχνετε παίκτες από τον όμιλο και από την άλλη δεν θέλετε να κρατήσετε παίκτες που με την συμπεριφορά τους θα διώξουν άλλους παίκτες. Συμβουλευτέ τους ακολουθώντας γενικές οδηγίες, μετά μιλήστε γενικά στην αίθουσα, κατόπιν μιλήστε κατ' ιδίαν πιο συγκεκριμένα και τελικά, αν τίποτα δεν λειτουργήσει, εξηγήστε πολιτισμένα και ευγενικά πως η συμπεριφορά δεν είναι ανεκτή και πρέπει να αλλάξει.
13. Να οργανώνετε διάφορες εκδηλώσεις που θα βοηθήσουν πολλούς να αισθανθούν μέλη μιας κοινότητας. Μπορείτε να κανονίσετε εκδήλωση (όχι απαραίτητα με μπριτζ) τις απόκριες, την τοικνοπέμπτη, το μεσημέρι της Καθαρής Δευτέρας, μία ή δύο φορές το μήνα στο τέλος των μαθημάτων κλπ.
14. Να ανεβάζετε κάθε Ειδικό Κανονισμό για κάθε τουρνουά που διοργανώνετε.
15. Να οργανώνετε εκδρομικά τουρνουά. Ειδικά για τα εκδρομικά η προσπάθεια που απαιτείται είναι τεράστια. Θα χρειαστεί να κλείσετε ξενοδοχεία, να ταιριάξετε ζευγάρια, ομάδες, αγνώστους μεταξύ τους, να λύσετε τυχόν διαφωνίες και παρεξηγήσεις, να κάνετε αλλαγές της τελευταίας στιγμής γιατί διαπιστώσατε ότι κάποιο ζευγάρι είναι αδύνατο να συνυπάρξει. Επίσης να ελέγχετε τα πάντα πριν τους αγώνες: υπολογιστής, διανομές, score sheets, τσόχες, βοηθητικά τραπεζάκια, bidding boxes, κύπελλα, αίθουσα, συμμετοχές, κίνηση, εκτυπωτής, χαρτί για εκτυπωτή, θέρμανση ή ψύξη, φωτεινότητα αίθουσας, φάκελοι, στυλό, αριθμοί τραπεζιών, κατάσταση τουαλέτας, χαρτικά, κέτερινγκ κ.τ.λ.

16. Να ενημερώνετε τηλεφωνικά αρκετούς αθλητές για κάθε πιθανό πρόβλημα, αναβολή κλπ.
17. Να διατηρείτε ιστοσελίδα που κατά βάση θα είναι ενημερωτική για τους αθλητές σας. Πάντως μην βασίζεστε στην ενημέρωση από τη σελίδα. Για τις αναβολές, καθυστερήσεις ή αλλαγές ώρας θα βασιστείτε κυρίως στην τηλεφωνική επικοινωνία.
18. Να διατηρείτε λογαριασμό σε κοινωνικά δίκτυα όπου θα ανεβάζετε εκδηλώσεις, συμμετοχές σε αγώνες, επιτυχία και ότι άλλο κρίνετε ενδιαφέρον για την προβολή του αθλήματος στον ευρύτερο κοινωνικό σας χώρο.
19. Να επικοινωνείτε με γνωστούς και φίλους προσκαλώντας τους στα τουρνουά σας ενώ είναι πιθανό να χρειαστεί κάποιες φορές και να τους δώσετε κάποιο κίνητρο για να αυξήσετε το επίπεδο του αγώνα σας (π.χ. ένα δωμάτιο που σας προσέφερε δωρεάν το ξενοδοχείο).
20. Να φροντίζετε κάθε Σεπτέμβριο και, αν αντέχετε δεύτερη σειρά μαθημάτων, κάθε Ιανουάριο να κάνετε καμπάνια σε τοπικό τύπο, σε τοπικό κανάλι με συνέντευξη και στο facebook να κάνετε εκστρατεία διάδοσης για να έρχονται νέοι μαθητές. Χρειάζεστε οπωσδήποτε νέους μαθητές, ανεξάρτητα από το πόσους αθλητές έχετε ήδη. Κάθε χρόνο, για λόγους που πιθανόν εκτέθηκαν παραπάνω ή που δεν θα μάθετε ποτέ, θα διακόπτουν κάποιοι παλιοί παίκτες. Πρέπει οπωσδήποτε να τους αναπληρώνετε, αλλιώς αργά ή γρήγορα θα συρρικνωθεί ο όμιλος.
21. Να φροντίσετε να αποδώσετε ρόλους ώστε να μεταβιβάσετε όσες από τις παραπάνω ευθύνες μπορείτε. Θα διαπιστώσετε πως και αυτό είναι πολύ δύσκολο. Αν δεν υπάρχει οικονομικό κίνητρο δεν μπορείτε να είστε σίγουροι ότι αυτός στον οποίο δώσατε μια αρμοδιότητα θα την φέρει εις πέρας. Συχνά θα το κάνει τον πρώτο καιρό και μετά θα βαρεθεί οπότε θα έχετε μερικές δυσκολίες. Συνήθως το κίνητρο θα είναι «γιατί να προσφέρω μόνο εγώ και όχι οι άλλοι».
22. Να ζητήσετε να έρχονται κάποιοι από τους παλιούς στα μαθήματα αρχαρίων ώστε να βοηθάνε στη διαδικασία αλλά να μην σας δημιουργούν πρόβλημα. Δώστε τους να καταλάβουν ότι τους θέλετε απλά για να συμπληρώνουν τα τραπέζια και αποθαρρύνετέ τους από το να εξηγούν. Σίγουρα δεν είναι οι κατάλληλοι να το κάνουν.
23. Να ντουμπλικάρετε τις διανομές για κάθε ταυτόχρονο και για κάθε μάθημα αρχαρίων. Αν αναθέσετε σε άλλον αυτή τη δουλειά να είστε σίγουροι ότι, τον πρώτο καιρό τουλάχιστον, θα υπάρξουν αμφισβητήσεις ως προς την αξιοπιστία του τουρνουά ενώ τυχόν λάθη στο ντουμπλικάρισμα θα μεγιστοποιηθούν, χωρίς ιδιαίτερο λόγο.
24. Να περιμένετε πως δεν θα αναγνωριστεί πλήρως το έργο σας. Θα βρεθεί πάντα ένα σημαντικό ποσοστό αθλητών που θα σας κατηγορήσει εύκολα για ένα λάθος αλλά δεν θα σας επιβραβεύσει το ίδιο εύκολα για μια επιτυχημένη ενέργειά σας, ενώ δεν θα λείψουν και οι καλοθελητές που θα σας κατηγορήσουν ότι το κάνετε μόνο για τα χρήματα ή την προσωπική σας προβολή.

Σύγκριση των μεθόδων διδασκαλίας

Χαρακτηριστικά της μεθόδου με σημειώσεις στα 5φυλλα:

Θετικά

- Έπαιζαν κάτι που είχε την ίδια βάση με το τελικό σύστημα
- Οι μαθητές εντασσόταν ευκολότερα σε ισχυρότερα γκρουπ
- Χρειαζόταν σχετικά λίγες αλλαγές στα επόμενα έτη

Αρνητικά

- Ο καθένας έφτανε σε διαφορετικό βάθος
- Δεν είχαμε κοινές συμβάσεις
- Τα κοινά τουρνουά ήταν δύσκολα αφού ο καθένας δίδασκε ότι θεωρούσε αυτός σημαντικό

Χαρακτηριστικά της Ολλανδικής μεθόδου:

Θετικά

- Απλό ξεκίνημα για όλους
- Εύκολη συνέχεια για την πρώτη χρονιά για όλους

Αρνητικά

- Πολλές αλλαγές και προσθήκες στα επόμενα έτη.
- Οι μαθητές εντασσόταν δυσκολότερα σε ισχυρά γκρουπ, άρα πρακτικά άχρηστο για περιφερειακό όμιλο
- Μεγάλη απογοήτευση των μαθητών στα επόμενα έτη που έπρεπε πρακτικά να ξαναμάθουν όλο το αγοραστικό σύστημα από την αρχή.

Χαρακτηριστικά της μεθόδου της Grant:

Θετικά

- Απλό ξεκίνημα για όλους.
- Εύκολη συνέχεια για την πρώτη χρονιά για όλους.
- Επιλογή στον δάσκαλο για το τι θα διδάξει.
- Μεγάλη υποστήριξη στο μαθητή με υπέροχα βιβλία.
- Ελάχιστες αλλαγές στα επόμενα έτη.

Αρνητικά

- Αν διδαχθεί αυτούσια τότε θα δυσκολέψει πολύ τους μαθητές. Χρειάζεται απλούστευση από τον διδάσκοντα για να κυλήσει ομαλά το πρώτο έτος.
- Απευθύνεται σε ανθρώπους που είναι εξοικειωμένοι με την μπάζα, έτσι θέλει προσοχή να μην παρασυρθούμε σε δαιδαλώδεις εξηγήσεις και παιχνίδια αφού το ελληνικό κοινό δεν έχει συνήθως τέτοιο υπόβαθρο.